

Možina, Tanja; Klemenčič, Sonja (ur.):

KAZALNIKI KAKOVOSTI V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH

Ljubljana, Andragoški center Slovenije, 2013

V sodobni kulturi je zaradi hitrega razvoja znanja potrebno stalno dopolnjevanje znanja, zato je vedno večje povpraševanje po izobraževalnih programih, ti pa so lahko bolj ali manj kakovostni. Presojanje in razvijanje kakovosti tako vse bolj postaja stalnica oziroma način dela in razmišljanja zaposlenih v izobraževalnih in drugih organizacijah, ki opravljajo dejavnost izobraževanja odraslih. Če želijo tovrstne ustanove izpolnjevati svojo vizijo in poslanstvo, so zavezane k temu, da kakovost svojega dela na različnih ravneh nenehno preverjajo in izboljšujejo. Za spremljanje kakovosti pa potrebujejo ustrezna orodja in dogovorjene kazalnike.

Skupina, ki na Andragoškem centru Slovenije raziskuje in razvija orodja za spremljanje kakovosti v izobraževanju odraslih, je zelo dejavna že od 90. let prejšnjega stoletja. Leta 2000 je začela razvojni projekt *Zagotavljanje in razvoj kakovosti v izobraževanju odraslih*. Njeno bogato delo, pri katerem gre vseskozi za sodelovanje med raziskovalci in praktiki, je dostopno na spletnem naslovu www.kakovost.acs.si. Lani pa je izšel tudi obsežen priročnik *Kazalniki kakovosti v izobraževanju odraslih*, ki sistematično in podrobno predstavlja kazalnike za spremljanje kakovosti. Zbirka kazalnikov je nastala v modelu za samoevalvacijo POKI (Ponudimo odraslim kakovostno izobraževanje) že leta 2003 kot jedro tega modela, v naslednjih desetih letih pa se je model razvijal, tako da je nastala prenovljena in dopolnjena zbirka. Slednja omogoča samostojno načrtovanje samoevalvacije kot notranjega spremljanja kakovosti, lahko pa je tudi vir za načrtovanje zunanje evalvacije, ki je del akreditacijskih postopkov.

Premislek o kakovosti izobraževanja je premislek o vseh elementih izobraževanja, ki so bolj ali manj opazni, zato je to priročnik, ki izhaja iz temeljnega poznavanja področja od teoretskih usmeritev in konceptov opredeljevanja kakovosti znanja in učenja do problemov empiričnega zbiranja podatkov za potrebe presojanja in razvijanja kakovosti. V ozadju praktičnih sporočil je opaziti poglobljeno refleksijo o vsem tem, zato je delo uporabno na več ravneh, tako za presojanje kakovosti formalnega in neformalnega izobraževanja odraslih kot tudi njegovih infrastrukturnih dejavnosti. Zbirka kazalnikov ima pregledno strukturo, saj vsebinsko zelo jasno opredeljuje področja in podpodročja kakovosti, kazalnike, standarde ter merila kakovosti, kar uporabnikom pomaga pri razumevanju in poglavljenem proučevanju različnih dejavnikov, ki opredeljujejo kakovost izobraževanja odraslih. Zaradi jasne in pregledne oblike lahko vsak hitro izbere tisto področje, ki ga zanima, in najde kazalnike, ki jih nato implementira v svoje delovno okolje. Zbirka omogoča

uporabo v različnih fazah presojanja kakovosti. Opisi kazalnikov so v veliko pomoč pri postavljanju evalvacijskih vprašanj, ki uporabnikom pomagajo tako pri opredeljevanju pojavov, ki jih bodo pri presojanju kakovosti proučevali, kot informacij, ki jih bo treba zbrati, da bodo ugotovili, koliko že dosegajo standarde kakovosti. Pri iskanju odgovorov, kako vpeljati potrebne izboljšave za doseganje zastavljenega standarda, pomagajo zgledi mogočih akcij za razvoj kakovosti, ki so navedeni pri vsakem kazalniku kakovosti.

Besedilo je razdeljeno v pet delov, od katerih je najobsežnejši tretji del, ki prinaša pregled in opis področij za spremljanje kakovosti.

Področja so naslednja: (a) vodenje in upravljanje, (b) izobraževalni programi, (c) promocija izobraževanja in animacija odraslih za izobraževanje, (č) osebje, (d) prostori in oprema, (e) načrtovanje izobraževanja, (f) izpeljava izobraževanja, (g) razvojno delo v podporo izobraževanju, (g) podpora posamezniku pri izobraževanju in učenju v organizaciji, ki izobražuje odrasle, (h) rezultati, (i) učinki. Vsako od teh področij je nato razdeljeno na podpodročja. Kot primer navedimo področje izobraževalni programi, ki se deli v podpodročja: ugotavljanje izobraževalnih potreb, razvoj lastnih izobraževalnih programov, oblikovanje programske ponudbe. Znotraj vsakega od teh so oblikovani kazalniki. Za podpodročje ugotavljanje izobraževalnih potreb, če to navedemo kot primer, so oblikovani trije kazalniki, in sicer izobraževalne potrebe panog/strok, izobraževalne potrebe okolja, izobraževalne potrebe ciljnih skupin. Vsak kazalnik je nato podrobno opisan s pomočjo standardov kakovosti in meril, ki so prikazana tabelarično in v obliki odgovorov na vprašanje, kaj presojamo pri posameznem kazalniku. To je dopolnjeno z zgledi akcij za razvoj kakovosti na področju posameznega kazalnika.

V preteklosti, ko so bili izobraževalni programi pripravljeni za daljše obdobje in so se večkrat ponavljali, so lahko kakovost spremljali tako, da so ob ponovitvah spreminjali katerega od elementov po občutku dobre prakse. Danes to ni več mogoče, saj se programi hitro spreminjajo in zaposleni ne delajo dolgo v istem okolju. Če andragog dolgo časa deluje na nekem področju, razvije praktičen čut in je lahko v svoji rutini inovativen in hkrati kakovosten delovalec, lahko pa je tudi ohranjevalec neučinkovitih modelov. Načelo v sodobnih izobraževalnih programih je inovativnost in prilagodljivost, zato je nujno, da imamo oblikovano mrežo kazalnikov za spremljanje kakovosti, ki usmerjajo pozornost pri vsakdanji praksi.

Avtorice (Tanja Možina, Sonja Klemenčič, Tanja Vilič Klenovšek, Milena Zorić Frantar, Alenka Jurič Rajh, Jasmina Orešnik Cunja) so ob izhajanju iz teoretskih raziskav, ki jih je opravila Tanja Možina, pripravile filigransko delo, ki ga lahko uporabi vsaka organizacija za izobraževanje odraslih ne glede na to, za katero raven ali način presojanja kakovosti se bo odločila.

Bernarda Mori Rudolf